

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá odškodňováním obětí v mírových operacích jednotlivých mezinárodních organizací. Problematika odškodňování obětí v kontextu mírových operací mezinárodních organizací je velmi komplexní, neboť s odškodňováním obětí se pojí celá řada dalších otázek, jako subjektivita mezinárodních organizací, jejich odpovědnost či imunita a téma úzce souvisí také s mezinárodním humanitárním právem. Jedná se též o téma velmi aktuální, neboť mírové operace jsou fenoménem vyskytujícím se poměrně často a lze předpokládat, že vzhledem k nejrůznějším konfliktům, které v dnešní době probíhají, jich bude stále potřeba. V práci se postupně zabývám subjektivitou mezinárodních organizací, dále jejich odpovědností. Hlavní část práce tvoří kapitoly věnované posuzování nároků třetích stran v jednotlivých mírových operacích a charakteristice procesních možností jednotlivce. Cílem této práce je především analyzovat odškodňování obětí v mírových operacích z teoretického a praktického pohledu a poukázat na některé konkrétní problémy s tématem spojené, a také dojít k závěru, zda současná úprava umožňuje obětem dostatečně uplatnit svá práva.

V první kapitole se věnuji subjektivitě mezinárodních organizací. Je všeobecně přijímáno, že mezinárodní organizace mají mezinárodněprávní subjektivitu. Se subjektivitou úzce souvisí jejich odpovědnost. Otázka úpravy odpovědnosti států a mezinárodních organizací je sice v rámci mezinárodního práva již nějakou dobu diskutována, avšak svou konkrétní podobu tato úprava teprve získává. V mírových operacích působí velmi často jednotky některé mezinárodní organizace, které jí poskytne většinou buď některý z členských států, nebo případně jiná mezinárodní organizace. Je proto potřeba vymezit vzájemný vztah tohoto vysílajícího státu a mezinárodní organizace. Důležité je také určit vzájemné vztahy mezi mezinárodní organizací a hostitelským státem, tedy státem, kde mírová operace působí. Mezi záležitostmi, které jsou mezi stranami řešeny, patří mimo jiné určení odpovědnostních vztahů v mírové operaci a problematika posuzování nároků třetích stran. Právní úpravou odpovědnosti mezinárodních organizací se zabývám ve druhé kapitole.

Ve třetí, čtvrté a páté kapitole se zabývám konkrétní úpravou posuzování nároků třetích stran a jeho uplatněním v praxi, zkoumám také, jak může jednotlivec v daných případech

postupovat. Práce též reflektuje příslušnou judikaturu vztahující se k problematice. Největší pozornost je věnována mírovým operacím OSN. Důležitým pramenem jsou dohody Status of Forces Agreements. Jedná se o dohody uzavírané mezi mezinárodní organizací a hostitelským státem mírové operace, které upravují záležitosti týkající se mírových operací. Vedle těchto dohod existuje již celá řada dalších dokumentů, které se váží k problematice posuzování nároků třetích stran a mezi kterými je patrný vývoj. Nároky třetích stran by v mírových operacích OSN měly být posuzovány speciálními komisemi složenými ze zástupců mezinárodní organizace a hostitelského státu. V praxi tomu však takto často není a o nárocích je rozhodováno pouze v rámci OSN. Problém nastane zejména v případě, kdy nárok třetí strany mezinárodní organizace neuzná, neboť v takovém případě nemá strana vznášející nárok adekvátní možnost se proti takovému rozhodnutí bránit. Pokud zkusí nárok předložit některému vnitrostátnímu soudu, rozhodly tyto soudy doposud vždy tak, že s ohledem na imunitu mezinárodní organizace nejsou kompetentní daný spor řešit. Požadovat odškodnění z pohledu jednotlivce je tak velmi obtížné a s velmi neurčitým výsledkem. Vzorovým případem problematiky odškodňování obětí je případ cholery na Haiti, kde působí mírová operace OSN MINUSTAH.

V závěru práce je s ohledem na výše uvedené konstatováno, že současné možnosti obětí domoci se nároků vyplývajících z mírových operací mezinárodních organizací je nedostačující a mělo by dojít k její změně.